

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.
Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unitatea

Insertiuni

Un şir garmond:
o dată 14 fil., a doua óra
12 fil., a treia óra 10 fil.,
şi de fiesce care publi-
caţiune timbru de 60 fil.
Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la „Re-
dactiunea şi Admini-
stratiunea Unităţii”
în
Blaş.

Fóe bisericéscă-politică.

Anul X.

Blaş 5 Maiu 1900.

Numérul 18.

Completarea Capitlului mitropolitan.

Scirea dată în ultimul număr
despre numirea Mon. *Alesandru Uilăcan*
de canonic mitrop. a fost confirmată
de „Budapesti Közlöny” din 28 April n.

Étá decretul preainalt publicat în
Nrul 97 al foii oficióse:

Vallás és közoktatásügyi magyar
Miniszterem előterjesztésére a gyula-
fehérvár fogarasi görög szertartásu
katholikus főképtalanban megüresedett
királyi alapítványi kanonokságot *Uj-
lakán Sándor* czimzetes alesperes és
balázstalvi érseki főgymnásiumi tanárnak
adományozom.

Kelt Bécsben 1900 évi Április
hó 17-én.

Ferencz József s. k.

Dr Wlassics Gyula s. k.

Pe romănesce:

La propunerea Ministrului meu de
culte și instrucția publică, conferesc
vacantul canonicat de fundațiune re-
gescă, din Capitlul gr. cat. de Alba
Iulia și Făgăraș, profesorului de la
gimnasiul superior arhiepiscopesc din
Blaş *Alesandru Uilăcan*, viceprotopop
onorar.

Dat Viena la 17 April 1900.

Francisc Iosif m. p.

Dr Wlassics Gyula m. p.

Noul canonic, s'a născut la 1846 în
Hártső (Maros-Hartzó), și e fiul fostului preot
de acolo George Ujlaki. A studiat la Oșor-
heiu și Blaş. Absolvând gimnasiul a fost
primit la teologie, după care la an. 1873 a
fost numit la gimnasiul din Blaş profesor
de sciințele naturale. La an. 1876 a fost
chirotonit preot. În urma legii de instrucție
a fost recunoscut ca profesor ordinar din
limba și literatura magiară și de istoria
naturală. A fară de ocupațiunile profesoral
a lucrat ca membru la Esactorat, în comi-
siunea scolastică, ca asesor la tribunalul
matrimonial pentru Archidieceasă ș. a. Din
1887—1890 a redactat „Fóea scolastică”.
A publicat mai multe manuale de istoria
naturală și geografie și a format grădina
botanică de lângă gimnasiul din Blaş.
La an. 1895 a fost numit viceprotopop
onorar și încă la 1898 a fost propus de
canonic.

Invasiunea strănilor.

(X.) Dintre acușele, ce mai des
le-am auđit ridicându-se din gura șo-
viniștilor asupra némului nostru și
special asupra băncilor noastre romănesce,
a fost și este până în ziua de azi, că
Romăniil depozedază pe magiari, că
băncile romănesce cumpără moșii mari
de la magiari și apoi le împărțesc
între romăni.

Acușă acésta a răsunit de nenu-
mărate ori, publicul magiar a luat tot
de bani bunil. Dar de dovedit n'au

dovedit absolut nimic cei ce au ridicat
acușele.

Noi — drept spunënd — ne-am
fi bucurat, dacă ar fi fost ceva adevăr
în acușele șoviniștilor. Nu pentru că
am dori a ne înmulți cu elemente
străine; nu pentru că am dori a ne
întări în contul altor interese legitime,
— ci pentru că într'o asemenea espan-
siune am fi vęđut o putere de viétă
atât de mult dorită în poporul nostru,
și pentru că în o asemenea acțiune a
băncilor noastre am fi descoperit în
conducători și ceva idei, ér nu numai
simple transacțiuni de escompt și
reescompt.

Durere înse, că noi nici când n'am
aflat întemeiate acușele șoviniștilor.
Ceea ce noi cu ochii nostri am vęđut
și zilnic vedem, e, că țeranil nostri
tocmai așa sînt de îndatorați la bănci
ca și țeranil magiari, că creditul per-
sonal s'a redus la nimic, că azi mîne
proprietariil de pămînt ajung a fi arên-
dașil băncilor.

Și când ajunge lucrul la dobă,
atunci băncile noastre tocmai așa își
caută interesul lor ca și cele magiare:
cercă să-și scótă banil elocați, și nu
se uită, cine e acela care dă banul.
E de mirat? Nu sînt băncile, cari au
provocat stările acéste și nici nu au
să porțe ele răspunderea.

Atâta stă, și e adevărat, că pe
cum băncile magiare nu urmăresc o
politică óre care în operațiunile lor,
așa nu urmăresc nici ale noastre. Merg

Feuilleton.

İubileu literar.

— O sută de ani de la existența
feuilletonului. —

Cine a avut ideea de a introduce în
gazetărie feuilleton-ul? Cine a avut fericitul
gând, de a introduce o rubrică nouă, în care
să nu fie vorbă de politică, ci de ceva mai
sênin și mai binefăcător?

Un Iesuit!

Tótă lumea „civilisată”, — care cu-
noșce pe Iesuitil tot așa de bine, cum scriitorul
acestor rënduri cunoșce notabilitățile din
Kamtsatka sau din Sumatra — va rămânea
uimită. Cum? Se póte o idee așa de bună,
să isvoréscă din capul unui Iesuit?

Cu tótă nimirea lumel civilizate, trebe
să mărturisim, da, se póte. Feuilleton-ul cel
dintăiil a fost scris de Iesuitul Julien Louis
Geoffroy.¹⁾ Nu ne ocupăm mai în detail cu

viéta acestul prim feuilletonist, când scim că
el trăia pe vremea, când ordul Iesuit a fost
isgonit din Franța. Ne mărginim a aminti,
că la 2 Maiu 1800 a apărut în „Débata”
din Berlin primul feuilleton din condeinul lui
Geoffroy — și din acest motiv literatura
francesă l-a dat titlul „le père du feuilleton”.

Avem motiv să ne bucurăm de acésta
aniversare, căci printrinsa s'a deschis calea
literaturei frumóse, în colónele gazetelor.
Avem motiv să ne bucurăm, căci feuilleton-ul
e o notă sênină în ori ce ziar. Dacă cele
alalte colóne se umplu cu știri récl. obiective,
ce inspiră serióse îngrijiri, ales pentru un
neam ajuns în o situație ca a noastră, cel
puțin feuilleton-ul se verse puțină căldură
în inimil, cel puțin el se ne însenineze gân-
direa, cu imagini plăsmuite în mintea — vi-
sătorilor.

Visătoril? Unde ni-s entusiaștil, visă-
toril, trubaduril?

Puțini la număr și puțini la forțe, vom
cerca să adunăm și noi un mănunchiu de
viorele, întru amintirea adurmitului părinte
al feuilletonului. Alțiil vor da rose și lilii
— noi dăm din puținul nostru un mănunchiu
de viorele numai. Căci ori cât de ne-

însemnate ar fi viorelele, cetitoril vor primi
cu plăcere mănunchiul, căci el e compus din
cele mai dragil flori de primăvară . . . .

Fără titlu.

Azi dimineată am întâlnit înaintea far-
maciei un biet copilaș cu fața bugetă și haina
sărăcăciósă.

Era de vreme. Farmacia încă nu se
descuiase.

L'am privit mirat.

Avea ochi mari și privirea perdută.
Ręđimat de gardina ușel se uita fix înainte,
ca și cum ar vrea să prindă în negura désă
un lucru mult căutat.

Am trecut mai de parte.

Când am reinceput preumblarea era tot
acolo. Obosit de așteptare, se așezase pe
trępta de piatră și-și lăsase capul pe palmă.

Nu m'am putut opri să nu-l zic ceva.

— Așteptil de mult bălete, de ce nu
sunt? — și i-am arętat soneria.

N'ajungea să apese. İ-am venit în ajutor.

— Vofescil leacuril?

¹⁾ Să nu credeți, că „Enciclopedia” noastră
spune că Geoffroy a fost Iesuit! Pentru Dumnezeu! ar
fi păcat să lauđil pe papistașil!

tote pe calea bătută, apoi că ce va fi la urmă, la asta nu se gândesc, asta nu le privesce. Faptul e, că pe cum băncile magiare n'au deposedat sistematic și cu plan pe proprietarii români, ast fel nici băncile noastre n'au deposedat pe proprietarii magiari. Din contră am puté să ne provocăm chiar și la exemple, cari tocmai contrarul l'ar dovedi despre unele bănci de ale noastre. Recriminările inse nu duc la scop.

Acum remarcăm o nouă fasă în mersul ideilor. Într'o secție a „Reuniunii economice regnicolare“ din Buda-pesta, unul dintre scriitorii cei mai acreditați în materie de economie națională, Dr Baross János, a ținut o prelegere despre achizițiile de imobile, făcute de străini aici la noi în țară în ultimele decenii, de la anul 1848 în cōce.

Conferențiarul a arătat mai întâiu, că în toate statele sînt dispoziții legale pentru a regula cumpărarea de imobile din partea supușilor din alte state. Rusia și România au făcut imposibilă trecerea averilor imobile în mîni străine. Singur la noi e lăsat în libera voe a orî cui, de orî unde, ca să cumpere în țera acésta moșii, să le exploateze după plac și apoi venitele să le ducă în străinătate și acolo să le mance, înbogățind ast fel alte țeri cu venitul scos de la noi.

Datele adunate de dl Baross nu sînt deplin esacte, dar și așa aproximativ daū o iconă îngrozitoare despre ceea ce va ajunge țera noastră, dacă se va continua pe calea apucată. A nune după datele dlui Baross în mîna alor 382 proprietari străini se găsesc 1.572.900 jugere catastrale de pămînt. Dacă se adaug la acești 382 proprietari alți 66, ai căror proprietăți nu le-a putut erua esact, atunci aproximativ se pōte zice, că în mînilor alor 448 pro-

prietari, cari nu sînt cetățenii ai acéstei țeri, se află 1.900.000 jugere catastrale, va se zică, în timp de câte va decenii a ajuns în mîni străine a zecea parte a averilor supuse liberului schimb din țera.

La datele aceste se poftescă șoviniștii nostri a vorbi. Unde este față de datele aceste acțiunea băncilor peste tot, și mai ales a băncilor române?

Satul arde — baba se peptenă.

În ministerul de agricultură se țin anchete peste anchete, se fac planuri de colonizare, se pornesce cruciadă pentru a recuceri țera din mîna românilor, și când colo aprōpe două milioane jugere, cât n'au toți românii din totă țera, au ajuns în mîna alor 400 — jidani, de prin Rusia, România și mai scie Dumnezeu de unde.

Și cine-i de vină?

Apoi cine să fie? Veți bine că numai Românii; cine ar și puté să fie altul?

Într'aceea bieții români se ieū de braț cu și mai bieții sēcui și se duc în România. Aici nu mai rēsbesc a plăti și dări și camete la bănci. Și proprietarii din Ardeal trebuie să lucre cu tăuți, de cari azi mîne încā nu vor mai căpēta. Și rutenii se duc în America, unde acuși vor întemeia episcopie greco-catolică cu limbă liturgică — angleză.

Le vēd tōte aceste șoviniștii? Le vede domnul Beksics?

Lor le trebuie colonii, ca să se pōtă îmbogăți pe spatele coloniștilor. Le trebuie încetarea fideicomiselor, le trebuie secularizarea averilor bisericesci?

De ce? Ca să mântuiescā poporul magiar? Feri'ai Dōmne. Ca să albă căți va nemeși decăzuți, cari și-au bătut în pînteni averile părintesci, ce să vindă viniturilor din țeri străine, cari

ast fel vor cuceri țera, nu cu arme, ci cu bani gata.

Dar n'ai ce le face.

O fōe, fōea fostului ministru-president, are cutezanța a spune, că adevērat liberalism e acela, dacă se magiarisēză și se apasă naționalitățile nemagiare.

Și unui ast fel de nebun i-se permite a umbla printre omeni, ba i-se dă voie a scrie prin foī, în loc de a fi internat pentru tot de una într'o casă de alienați!

Pōte Dumnezeu să ajute la o ast fel de țera?

Ne bucurăm, că s'a aflat totuși un om, care a demască puțin rēul. Și ne-am bucura și mai mult, dacă vocea nu i-ar fi rēsunat în pustiu.

Autonomia catolică. — La timpul sēu am luat și noi notiță de aceea, că Episcopatul catolic din Ungaria, a esmis o comisiune de trei, care să precizeze poziția Sa, față cu proiectul comisiunii de 27. prezentat și primit în general de congresul autonom. Zilele acestea comisiunea de trei și-a terminat lucrările. Nu scim întru cât vor fi acceptate orî nu de corpul Episcopilor cele espuse în aceea lucrare, scim inse, că Episcopatul nostru și față de lucrarea comisiunii acesteia și-a păstrat atitudinea sa de mai înainte, precisată mai pe urmă în memorandumul adresat de Mitropolitul din Sinodul arhidieceșan.

Vom însemna de pildă unele puncte din lucrarea comisiunii. Comisiunea pretinde adecă, ca guvernul să estradee tōte fondurile și fundațiunile catolice, pe cari acum le administreză el. Cere să se asigure bisericii catolice, cel puțin aceea înfruntă asupra academiilor și școlilor medii, pe care o are statul catolic transilvan. Fondurile și fundațiunile acestea, spune comisiunea, au fost făcute sau de bărbați catolici, sau din averi catolice, pentru câte un scop curat

— Da, mama e bolnavă de mult și azi nopte i-a fost așa de rău! — și trēmurul vocei sale argintii și un bob de lacrimă ivit de o dată în marii lui ochi, veneau să steie mărturie de adevēratatea celor ce spunea.

În clipa când să se deschidă ușa farmaciei, o femeie bătrână veni să-l ieie.

— Nu mai trebuiesc leacuri drăguțele, vin'o acasă.

— Nu mai trebuiesc? — am întrebat'o eū?

— Nu! — și m'a privit semnificativ. Bietul copil! nu mai avea mamă! . . .

A.

Adelais.

„Alésa mea, alésa mea, ce am făcut ție, sau cu ce te-am întristat . . . răspunde mie! — Tu m'ai lăpădat pe mine, tu mai uitat pe mine!“

— „O, Domnul meu! o, Dumnezeul meu!“ . . . . . E nopte. Luna sficioasă își trimite pe pămînt un potop de raze de aur, ce se prind la învâlmășală cu întunecul, care stăpănesce firea obosită. Din acest amestec de lumină și întunec, în depărtare apare mănăstirea B. Turnul ei, ce se pierde în sus, pare o mână întinsă spre rugăciune. Întrēga înfățișare a mănăstirei își face impresia unui suflet evlavios, ce se rogă.

E luptă între întunec și lumină, și e linisce. —

Din boschetul mănăstirii se desprinde încet o umbră, și cu cât înainteză cătră mănăstire cu atăta ies tot mai în vēr formele ei. — E o femeie îmbrăcată în negru. Pērul strîns la temple cu o maramă, e aruncat în unde pe spate. Fața-i prāvuită de razele lunii se pare de tot palidă. Mersul i-e șovăitor, capul plecat puțin spre piept. Întrînd în pridvorul mănăstirii ține pasul cătră icona Prea Curatei, ce se vede în fund, și carea e luminată de o candelă ce arde de asupra. — Întrările îi par cunoscute. Aprōpe de iconă pașii îi sînt de tot șovăitori, și trēmură în tot trupul. Ajunsă în fața icōnei își ridică puțin ochii spre Feciōra. Ochii ei se înfilnesc cu ochii cel de mamă a Prea Curatei Marii și îi străbat până în adîncimile sufletului sbuciumat. Capul îi cade pe piept, picioarele nu o mai țin: ea cade în genunchi suspinînd cu amar. —

Tu suflet pustiu și inimă sdrobotă, ce te aduce de cu suspinele tale conturbî linisceea binefăcătoare a acestui loc pacinic și sfînt? Ce dureri adusu-te-au la picioarele dătătoare de pace? Tu plîngi, și plînsul tēu e așa de sfășietor, suspini și în suspinul tēu îți pui inima ta sfășiată și durerea ta omoritoare.

Își potrivește mînilor cruciș pe piept, se rogă încet, și trēmurînd se plēcă și-și lipesce buzele ardătoare de pōla Prea Curatei și o sărută cu tot focul iubirii sufletului ei.

Suspinele o înecă, lacrămile îi acoper față. O dōre amintirea vremei trecute; faptele ei îi sfășia inima fibră de fibră.

— Dōmne, unde mă voi duce, Dōmne!

Ea își ridică capul fără să-și deschidă ochii — se teme de privirea Mamei.

— Sfîntă feciōră . . . . . mama mea și dōmna mea, nu mă lăsa, ... că greū mi-i pēcatul fōrte . . . . . necinsti'am iubirea fiului tēu . . . . . ajutā-mi, că mor de durerea pēcatului meu . . . . . Rogă pe fiul tēu . . . . . mama mea . . . !

Capul și-l prinde în palme și-și lasă fruntea jos pe piatra rece și plînge plînsul pocăinții fericitoare . . . . .

Adelais, Adelais! Și tōte surorile mirate să năpustesc asupra ei să o vadă. Dar ea nu se mișcă, capul și-l ține rēzimat de marginea icōnei. Starița o prinde în brațe și o ridică cu alte surori.

— Adelais, vorbesce-ne Adelais!

Clopotul capelei incepu să sune.

— Pierdută a fost și s'a aflat, — șopti încet starița.

Și cercaū să o mângăe una fie care. La vorbele de mângăere, pieptul ei se ridică spasmodic și erumpînd în un acces de hohote abia putu zice:

— Lăsați-mē să plîng amar, lăsați-mē și nu mē mângăiați?

V. S.

catolic. Guvernul ca atare și în urma legilor religioase, aduse în timpul din urmă, nu mai oferă destulă garanță, că va împlini dorințele și intențiunile fondatorilor și va promova scopurile pentru ajungerea cărora au fost create acele fonduri.

Cererea acésta și numai singură e destulă, ca să putem spune, că lucrările autonomiei vor fi din nou amânate, cine știe până când. Guvernul a declarat deja de mult, că nici vorbă nu poate fi de estradarea fondurilor acestora. Și acum când comisiunea dorește estradarea lor, nu face alt ceva, de cât voește să reîncepă pertractările ér de la început.

În zădar se provocă comisiunea la biserica din Ardeal, care își administrează ea însăși fondurile sale. Guvernul nu va ceda. Lui îi mai place să susțină anomalia acésta. În câte rânduri nu s'au cerut și de Ordinariatul nostru fundațiunile de aproape 3 milioane corone, cari au fost luate în administrația statului, dar fără nici un rezultat.

Un alt punct de divergență e și poziția ce o ia comisiunea de trei contra proiectului de a face loc și laicilor și clerului inferior în organismul diecesan. Opoziția comisiunii e hotărâtă. Biserica e pusă sub conducerea Episcopilor, chiar prin voința divină, ei sînt prin urmare răspunșabili de tot ce se face și întîmplă în biserică. Dacă ei sînt răspunșabili, urmază de sine, că numai a lor e și conducerea și din dreptul acesta ei nu conced nimic nimérui.

După cum e evident, din cele comunicate, comisiunea de trei i-a o ast fel de poziție, care nu va fi acceptată nici de guvern, nici de elementul mirean. Și, de bună samă, va trebui să așteptăm mult, până se vor putea aplană divergențele acestea. E foarte probabil deci, că toate lucrările pentru autonomia catolică vor fi ajunse de sörtea, să le acopere pe multă vreme pravul din archive.

Perfidia lui „Magyar Szó.” — În numărul precedent al foii noastre am comunicat în estras atacul incuvalificabil îndreptat de un „Tiborecz” în „Magyar Szó” asupra Escellenței Sale P. S. D. Mihail Pavel, episcopul Oradei-mari. La acest atac reflectand un preot gr. cat. în Nr. de la 28 April 1900 a lui „Alkotmany”, spre a clarifica opiniunea publică magiară, sedusă prin mistificările din „Magyar Szó”, arată, că în diecesa gr. cat. de Oradea-mare prin limba liturgică română nu s'a romanisat nici o comună; chiar din contră, cu toate că limba liturgică e română, comunele române mai misere și majorisate, în urma cursului firesc a lucrurilor, au primit limba magiară. „Față cu acest fapt föia maresalului de curte se provocă la cerculariul Nr. 1759 din 1892 a episcopului Pavel, pe care l'a descris din cartea lui Pituk Béla și încă cu aceeași perfidie, cu care a tradus Pituk pe limba magiară acel circulariul. Anume circulariul se începe: „Disponem, ca în toate acele parochii, unde poporul nu-și vorbesce mai mult limba bisericeii sale”. Episcopul presupune, că a vorbit'o, Pituk Béla și föia maresalului traduc: Azokban a parochiákban, a melyekben a nép még nem beszél saját egyházi nyelvén. Cuvintele: „Mai mult” = (többé nem), Pituk și M. Szó le traduk: még nem (= încă nu)“

De aci reesă, că „M. Szó” spre a provoca opiniunea publică în contra prelaților gr. cat. români, de nou recurge la minciuni și falsificări. Alt cum acésta föe și-a mîncat creditul și la magiarî, pe cum se pöte deduce din răspunsul, ce l'a dat „Budapești Napló” reprodus și de alte foi magiare, din care și noi am comunicat un estras în numărul trecut.

Sinódele bisericeii gr. ort. — În Duminica Tomei s'au deschis în cele trei diecese gr. ort. îndatinatele sinóde anuale.

După rapórttele publicate până acum însémnam câte-va momente, ce ni se par mai

însémnate, fără de a avé pretenția, că vrem să ne mestecăm în afacerile bisericeii ale fraților gr. ort.

Toate sinódele au fost deschise de episcopii diecesani. afară de cel de la Caransebeș, care e condus de archimandritul *Filaret Musta*, fiind că episcopul Nicolae Popea, din cauza unei indispoziții, nu s'a aflat în plăcuta poziție de se presenta în sinod.

În ședința a II a sinodului archidiecesan deputatul Partenie Cosma, a adresat presiđiului o interpelare în cauza reutei bisericeii Sf. Nicolae din Brașov. Presiđiul a răspuns în ședința a III. declarând, că nu are cunoscintă oficiösă, cum s'a resoltat chestia. Răspunsul să ia la cunoscintă și tot o dată se primesce și propunerea dep. Cosma, că atât interpelarea, cât și răspusul să se predele comisiunii organizătoare, spre a studia afacerea și a face propunere în merit.

După raportul consistoriului archidiecesan sînt 961 preoți esteri și 14 în centru. Suflete înt 741.275 cu 4870 mai mult ca în an. 1898 din acestea 30.4 % știu scrie și ceti. Dintre 5379. căsătorii încheiate în total, la oficiul politic s'au încheiat 103. Căsătorii mixte au fost 369. Convețuri ilegale 4358, cu 205 mai multe ca în 1898. copii ilegitiți 25912. În 1899 trecerile la altă biserică au fost mai mari cu 53 persoane. Parochii vacante 123, clerici înscriși 78, din cari numai 14 cu maturitate. Procese matrimoniale terminate cu divorț 17.

În ședința a II. a sinodului aradan, cu ocaziunea verificării deputaților, episcopul a prezentat scrisórea prin care dep. Vinc. Babeș depune mandatul din Vinga, de asemenea a fost remarcabil, că dnii Gáll și Mocsonyi și-au cerut concediul pe întregă durata sinodului, și că nu s'a prezentat nici unul aprópe din partisanii grupării mețianiste.

La sfîrșitul ședinții a III. a sinodului aradan Episcopul Goldiș protesteză contra acusei ce i s'a adus, că ar fi influențat alegerile de deputați. De asemeni protesteză contra

ÎNCĂ UN IUBILEU.

— În zilele aceste va fi jubileul de o sută de ani al feuilleton-ului, — mi-a zis redactorul nostru.

— Ei, și ce am eu cu jubileul feuilletonului?

— Să scrii ceva pentru feuilletonul din numărul procsim.

— De ce?

— Fiind că ai mai scris și de altă dată!

Atăta. El s'a dus. Eu am rămas. Și cum sînt membru al partidului nostru național, dator și datat a crede și a face, ceea ce alții vîd de bun. „eu inase nu”, — m'am pus la masă, ca să scriu.

În ciuda provocării redactorului nostru, țin să declar și să constat, că nu-s eu, cel ce am scris primul feuilleton. Asta nici nu e posibil: întăiu pentru că acum sînt o sută de ani nici nu eram pe lume; apoi nici nu scriam pe atunci feuilletone; și în urmă chiar de ași fi scris, nu puteam să le public. de óre ce acum sînt o sută de ani, foi românesci nu apăreau, ba dacă imi aduc bine aminte, nu apărea pe atunci nici chiar — „Unirea”.

Declar în locul al doilea, că nu de aceea se împlinesce acum un centenar de la aparițiunea primului feuilleton, fiind că noi românii cu două sute de ani înainte de acésta ne-am unit cu biserica Romei, ci fiind că datina de a despărți foile în planterea și etaj s'a introdus acum sînt o sută de ani.

Că datina asta nu s'a introdus mai întăiu la noi românii, asta încă trebuie s'o

declar. Drept dovadă aduc faptul, că ceea ce se scrie în plan-teren ori în subteren — cum vî place — se numesce „feuilleton”. Și de aici, ai puté conchide, că până și nemții de la francezi au împrumutat „feuilleton”-ul, de óre ce așa îi numesc și ei în foile lor. Ba până și „Unirea” pare a recunósce originea gallică a feuilletonului, că alt cum n'ar scrie numele acesta.

Alte foi de ale noastre nu se par a împărtăși vederile „Unirei”. Unele la „feuilleton” îi zic „foiță”, altele „foișoră”, ba unele îi zic „foișor”.

Ce se zic eu?

Cred că toate numirile au îndreptățirea lor. După cum ieși lucrul.

„Feuilleton” e bine, că așa l'au botezat părinții.

„Foiță” încă e bine, pentru că ori cine știe regulele tipografice, va trebui să scrie pe „foițe” separate, și încă nu numai feuilletonul ci și altele. Apoi „foiță” e bine, de óre ce de regulă ceea ce să scrie prin feuilletone, e lucru ușor și fără măduă, ca „foițele” ori „foișorele” de sugarete.

Nu e rău nici „foișor”. În „foișor” te „plimbî cu capul gol”, așa zice cîntecul popular. Apoi din „capul gol” nu ies idei mănóse. Ast fel de idei iesite din „capul gol” unde să le puî? Vezî bine că în „foișor”.

Și tot e bun feuilletonul. Ce-ar fi fără el? Eu cred, că ziaristica nu s'ar fi avîntat la dezvoltarea sa de azi fără feuilleton.

Feuilletonul e merit pentru a cuprinde lectură mai ușoră. Nu e gingaș. Primesce

tot felul de scrisori: poezie, prosă, poezie în prosă, prosă în poezie, prosă în prosă, poezie în poezie, prosă fără prosă, și poezie fără poezie.

Feuilletonul deschide calea la începători. Și cine nu începe, nu pöte înainta.

Feuilletonul e școla scriitorilor. Toți scriitorii au să-și mulțumescă feuilletonului ființa lor.

Când un scriitor apucă peste linie, se urcă din subteran în etaj, e ca și fata, care îmbracă mai întăiu rochia lungă.

Mai aduceți-vé aminte, de sentimentele ce clocoțeau în pepturile vóstre virginale, când prima óră ați îmbrăcat rochia lungă? Da de mândria hărbătésă, ce v'a umflat peptul, când de sub linie v'ați ridicat și ați scris primul articol de fond?

Vé aduceți aminte?

Nu? Ei bine, nici eu nu-mi mai aduc aminte. De prima rochie lungă nu-mi aduc aminte, de óre ce nu-s femei, și așa n'am fost nici fată; de înălțarea peste linie încă nu-mi aduc aminte, de óre ce eu am pățit'o întors: am scris mai întăiu articlu de fond, dar atăta a fost de rău, în cât redactorul numai ca — feuilleton mi-l'a publicat; ast fel eu din etaj am ajuns în subteren.

De aceea iubilez eu acum la jubileul feuilletonului.

Argus.

acusei din ziare, și care a fost înaintată și la guvern, că adecă ar fi răsbunător și că în diecesă domnesce anarhie. „Anarhie nu este sub cârmuirea mea, ci în creerii acelora. cari înșinuă și mă acasă pe mine și pe sfetnicii mei“. În șed. a IV. abzicerea deputatului Babeș, a fost primită, fără considerare la motivarea renunțării.

Revistă bisericească.

Franța. Relațiunile dintre guvernul frances și biserică sînt tot cele vechi, adecă ostile. Sentința, ce s'a fost adus de un tribunal din Paris, prin carea congregațiunea Assumpțiștilor se declara de desființată, a fost întărită și de înalta curte de cassatie. Cu toate acestea despre esecutarea ei nu se îngrijesce nime. Tot așa stă lucrul și cu alte congregațiuni nerecunoscute de guvernul frances, pe cum și cu proiectele de legi, pe cari guvernul le a făcut pentru regularea clerului inferior și superior. Tote au rămas numai pe hârtie, după ce punerea lor în pracsă ar provoca un resens general în întreg poporul, ceea ce nu l-ar conveni guvernului.

Italia. Numărul peregrinilor, cari așa zicînd asediază Roma, e nesfârșit. Nu este țară catolică, carea să nu fi espedat până acuma unul ori două peregrinaje. Chiar și din patrie au plecat până acuma două cete de peregrini, dacă așa le putem numi pe amendouă. Care a fost rezultatul primului peregrinaj, ori mai bine zis a deputațiunii pentru

limba liturgică magiară îl cunoscem. A doua ceta mai numărösă ca cea dintâi, căci numărul celor, ce mergeau la cetatea eternă se apropia la 1500, dedată cu îngâmfarea, de carea îi vedem plini pe compatrioții nostri, încă nu a fost îndesulit cu primirea, ce l-a făcut o S. Părinte. Ei așteptau să fie primiți separați de alte nemuri ale pămîntului și când la adecă, nu numai, că au trebuit să-și pună pofta acesta în cuiu, ci au trebuit să sufere, ca mai întâi să fie presentați Austriacii și Belgianii și numai după aceea pii nostri călători. Baremi de ar învăța din câte o prelegere practică, cum a fost și acesta, că lucrurile nu merg după ideile subiective, ce și le formază cineva, ci după cursul lor natural.

Guvernul italian nesciind cum să-și mai sature setea nesaturabilă de bani a făcut un paș mai de parte. Prin 1890 a fost secularizat el în unele fundațiuni pie destinate pentru subvenționarea celor lipsiți, cu scopul, ca intențiunea fundatorilor s'o îndeplinescă el. Așa s'a zis, și zisele au rămas zise. O parte din interesele fundațiilor s'a dat pentru cult, ér restul a intrat în sacul fără fund al guvernului. Acum nici renta anuală destinată pentru cult nu se mai dă. De aci în colo se va adauge și ea la sumele cele alalte ale fundațiilor pie, cari crescînd peste măsură, au explodat.

Fiind vorbă despre visita Monarchului nostru la Berlin, în Italia a reinviat din nou cestiunea romană. La întâlnirea celor doi împerați a fost invitat și regele Umberto. El înse, fiind că Monarchul nostru nu l-a relntors visita, ce l-o făcuse în 1881, a răspuns, că nu pôte

participa, fără va trimite vre un principe italian, ca să-l represinte. Causa pentru carea visita regelui Umberto, făcută la curtea din Viena acum sînt 19 ani a rămas fără a fi reinapoiată, e cunoscută. Monarchul nostru ca principe catolic, nu pôte nici când să viziteze în Roma pe regele italian, ca pe mai marele Romei, nefiind el domnitoriul legitim al cetății eterne. Întâlnirea de la Berlin în modul acesta, a resuscitat din nou cestiunea romană atâtea ori declarată de mörta, dar până acuma tot de a una vie.

Revistă politică.

Afaceri interne. Periodul al treilea din ședințele dietei deschise în 23 Nov. 1896 cu 30 Apr. a. c. s'a terminat și tot atunci monarchul prin un autograf al său a deschis periodul al IV.

Primul lucru al nouelor sesiuni parlamentare este convocarea delegațiilor. Maestatea sa prin scrisori adresate ministrului comun de externe și celor doi ministrii presidenți a și conchemat delegațiunile pe 12 l. c. Dificultate va fi numai în jumătatea de din colo a imperiului, unde membri delegațiunii trebuie aleși, ceea ce se va întimpla nu fără multă trudă, făcînd Cehii obstrucție. Chiar și întrunite delegațiunile, rezultatul lor în stabilirea speselor comune va fi ca problematic, luând în considerare atitudinea ostilă a Cehilor. La cas, când delegațiunile nu ar puté duce la nici un rezultat, spesele comune, pe cari până la finea lui Iunie le a stabilit Monarchul, ar trebui ca tot Maestatea Sa, să le statorască pe un timp ore care.

O scrisöre.

Scumpă Ilenă!

Să-ți spun, ce țin despre ilustrate? Recunosc, că întrebarea îți e förte actuală. Ești îți împlinesc dorința.

Întru început lucrul după părerea mea a fost förte bun. Când omul călătorește, nu-l prea prisosese vremea, și așa nu e mirare, că dacă ore cine scrie din călătorie epistole, acelea sînt de-a rîndul förte scurte. A inventat dară ore cine ilustratele și a nume cu ilustrații de ale obiectelor mai frumoase și mai de frunte, cari pot să se vadă în fiesce care cetate ori regiune. Călătoriul își cumpără o ilustrată și printr'insa dă pe scurt de scire unui prietin, că unde petrece, și cu o cale îl mai și arată, cam ce l-a plăcut mai tare în locul, în care petrece. Nu suferă îndoelă, idea a fost förte bună și practică.

Dară în sfârșit ce să vești? Cu nici un lucru nu s'a dovedit ca cu ilustratele, că nu este lucru bun, de care patima omenescă să nu pötă abusa. Spune-mi, dragă, cum ar puté, să plöné la vreme potrivită și să se mai facă bucatele, dacă dai la — domnișöre de 10—12 ani de „Ansichtskarten-Album“-uri cu sute de ilustrate sosite la adresa lor de la — domni din clasele inferiöre ale gimnasiului? Cred, că direcțiile școlilor noastre ar face un bine moral și național, dacă ar cerca, să pună stavilă lucrului acestuia. Nici nu pricep, cum nu le-a venit în gând, să o facă acesta.

Îmi aduc a minte, că ore cine acum sînt câte va lună, luase în batjocură lanțul inițiat de dl Domșa în favorul internatului de fetițe din Blaș. Și acest ore cine în fața abuzului acestuia cu ilustrate, care nu zic

mult, dară 10,000 de coröne a bună samă scöte pe an din buzunarele noastre ale Românilor, — acest ore cine în fața abuzului acestuia tace. Să-l fie de bine tăcerea. Pe semne el încă suferă de ilustratomanie.

Ei înse îmi aduc a minte, că am cetit în „Unirea“, cum pruncii din Germania și din Franța colectează din banii săi de buzunariu an de an milioane de mărci și de franci pentru misiunile catolice de printre păgâni. Și pe noi ne smintesce idea lanțului dlui Domșa! Ce lucru bun ar fi dacă părintii români ar îndemna pe pruncii săi, ca banii, cari vor, să-l prădeze pe ilustrate, mai bine să-l dea spre scopul urmărit de lanțul dlui Domșa ori spre alt scop tot așa de bun! Și pruncilor ar puté, să le premergă în privința acesta cu esemplu chiar și pruncii cei mari, adecă aceia, cari în cinda zecilor sale de ani, totuși se cuprind în chip pătimaș cu copilăria acesta.

Scil dară acum părerea mea despre ilustrate. De altmintrea greșesci, dacă-ți închipuesci, că cu întrebările tale mă superi. Aflu eu atăta timp, ca să-ți răspund la ele, și te încredințez, că îmi faci o plăcere cu întrebările tale. Te sărută a ta

Anuță.

Precaut, nu glumă!

Judele Cornean are o praxă de 13 ani, ast fel nu-l mirare, că între alte lucruri folositoare, ce le-a învățat ca judecătoriu, s'a convins și despre adevărătatea proverbului: paza bună încunjură primejdia rea.

El era unul dintre acei rari muritori, cari își pun în praxă, ceea ce învață din

pățania altora, așa în cât nu se afla om mai precaut ca dînsul pe tot rotogolul pămîntului. Ba îndemna și pe alții la precauțiune, când numai i se dădea ocaziune.

Astă vară căpătînd concediu de șesă săptămâni a plecat la băi. Atunci între alte dispușețiuni salutare a pus pe ușa locuinței sale o hârtie de următorul cuprins:

Toți am plecat la băi, acasă nu-i nime.

După acesta și-a început cura în deplină convingere, că prin hârtia amintită, locuința dînsului e asigurată în contra ori cărei pacoste din a fară și din lăuntru.

Dar nu s'a întimplat, pe cum a plănuit Cornean. Scurt timp după plecarea dînsului trei colibași, dînd cu ochii de placatul cu pricina, încep a se coti semnificativ. Și fară a se mai gândi mult, descuie ușa cu o cheie falsă, adună tot, ce pot duce cu sine și drept mulțămită pentru buna îndrumare, pun și ei o hârtie lângă a judeului:

Am dus tot, n'a mai rămas nimic.

Întorcîndu-se Cornean de la scaldă s'a convins în pripă, că afișul al doilea spune curatul adevăr. A fară de mobile nimic nu l-a fost rămas în casă.

Colibașii încă au fost prinși în scurt timp și dați în judecată. Aci se scusa cu aceea, că lor nice prin minte nu le-a trecut, să fure, dar vedînd afurisitul acela de afiș, au fost parcă împinși la hoție. Judecătoriu — de sine înțeles — l-a condamnat, ținînd înse cont de zicala latină: occasio facit furem, — și ocaziunea a dat o Cornean, — ér acestuia l-a dat sfatul colegial, că de altă dată să fie — mai precaut.

I. B.

Mulți sint de părere, terminând delegațiunile, parlamentul magiar va fi dizolvat la toamnă, ca în modul acesta să se curețe de clica rămasă încă de pe timpul lui Báuffy. Alții din contră susțin, că parlamentul actual va rămâne până îi va expira termenul, adică până în 1901.

În vorbirea-răspuns, ce a ținut-o ministrul president către deputațiunea comitatului Timiș, ministrul Széll a dat a se înțelege, că el are de cuget simplificarea administrațiunei, prin ce nu numai că s'ar ușura mult siguraticii cetățenii, abrogându-se multe din scripturațiile moderne, fără tot odată s'ar reduce și numărul amplexiților, crescut astăzi până la indefinitiv.

Austria. Cestiunea egalei îndreptățirii a limbii cehe cu cea germană din subcomisiunea conferinței de împăcare a ajuns și în dieta provincială. Lucrurile stau tot ca mai înainte. Cehii păstrează și acum punctul lor de vedere, ér Nemții se opun. În urma acestei situații deputatul ceh, Herold, a promis în dieta Bohemiei în numele soțiilor săi de principii, că dacă până în 5 Maiu nu li se va face promisiune în ce privește restituirea ordonanțelor de limbă ale lui Badeni, își vor lua ei însuși satisfacere, carea înseamnă nu va fi nici pe placul guvernului, nici pe al Nemților. Această satisfacție, pe cum se dă cu socoteala va fi obstrucția pe totă linia. Această înseamnă nu e pe placul celor alaiți slavi din Austria și în locul prim nu e pe placul Slovenilor, cari promit ruperea lor de către Cehi, când acestia s'ar opune planului de a se mai construi o linie ferată

prin patria lor. Polonii încă, cel puțin o parte din ei, vreau să o rupă cu Cehii, pe când cei alaiți, rămân solidari, ca să pôtă elupta drepturile, cari compet slavismului în Austria.

Din Bucovina se anunță, că între mai mulți deputați români și între guvernatorul țării, baronul Bourguignon, s'a stabilit un acord. Una din condițiunile acestui acord este, ca ziarul „Patria să nu mai facă opoziție guvernatorului Bourguignon. Asta ar fi pricina, pentru care tinerul deputat, dl Iancu cav. de Flondor s'a retras din direcția acestui ziar. În schimb înseamnă, în urma acordului între Români și presidentul țării, dlui Dr. V. Braniște i-s'a dat permisia să se întorcă éráși în Bucovina și să reia direcția „Patriei“.

Transvaal. Nimic nu s'a întâmplat mai însemnat în timpul din urmă pe câmpul de luptă. Roberts a trimis, ce e drept mai întregă armata sa din Bloemfontein, ca să încunjure celea 4—5000 de Buri, ce îi făceau necaz în partea sud-estică a Orangelui, dar Buri au fost atât de șireți, în cât au zădărnicit încercările lui Roberts. Ei s'au retras cu toții întregi, sănătoși în munții din apropiere.

Ba după cum s'a adevărit mai târziu, Anglezilor nici aceea nu le a succes, ca să goléscă Natalul de armele Burilor, cari în timpul din urmă s'au refăcut de perderile suferite.

Spre lumină.

*Din necuprinsul haos ne apare
Al zilei domn, lucind de fericire,
Redeșteptând natura c'o privire
Și focul lui s'aprinde tot mai tare . .*

*Din dese neguri țasă luna 'n noapte,
Și stele mii din întunec țasă . . .
Ér în văzduh un farmec sfânt se țasă.
Și din pământ vin dulci și calde șopte . .*

*Cătră lumină totul se îndreptă,
De întunec fuge, se 'ngrozește . . .
Sus inimă! Din noapte te deșteptă!*

*Nu vești că vâlul negru să 'nteteșce,
Ș'acopere bătaia ta curată? . . .
Înprășcie-l, din nou întineresc!*

I. Agârbicean.

În alte lumi.

— Poem în prosă. —

La pórta raiului, Sfântul Petru cerca să capaciteze un ingeraș.

— Nu se pôte . . . ț-am spus. Dumnezeu nu îngăduie să te coborî, și apoi nu scii tu ce-l acolo, pe pământ.

Și bietul inger își frângea mâinile, plângând.

— Lasă-mă, să scii și eu ce-l. Așa ași dori să vęd și eu pământul, să cunosc și eu ómenii. E așa de frumos pământul — o stea pierdută în chaosul de astri. Lasă-mă și pe mine.

Sfântul Petru se înduioșă. Se gândia la amara desiluzionare, ce l'ar cuprinde pe bietul ingeraș, când ar cunósce de aproape pământul, acel astru pribeag, care de de parte străluce ca stea, ér de aproape e tină și noroi . . .

Se auzi un fâlfâit de aripi. Ingerul mortii aducea un suflet la tronul Dumnezeirii. Și era curat sufletul acela, mai alb și mai curat ca marmora de Carara.

Ingerașul privi uimit la el.

— Vii de pe pământ?

— De pe pământ.

— Și ce-l acolo?

Sufletul zimbi a durere.

— Lasă . . . de ce să mai scii și tu?

— Pentru că voesc să scii, pentru că voesc . . . te rog!

Și éráși început ingerașul să-l rógă și să plângă.

Sufletul îl înă și-l duse în un colț ascuns și început să-l vorbescă

Din pórta raiului Sfântul Petru privia cu milă și dragoste la el.

Și cum sufletul început să povestescă de durerile și ticăloșiile lumii pămîntene, micul ingeraș își ascunse fața în palme și plânsă — și plânsă.

Simin.

Fondul de salarisare.

În loc de cunună vestețitoare pe cociugul repaus. Iosif Ciura, paroch în Buciumșésă, On. Ariton Popa a colectat următoarele sume, pentru fondul de salarisare al preoților archidieceșani:

Ioan M. Muntean, invét.	1 cor.
Dr Ștefan Banfi, medic montan . . .	2 "
Dș. Cornelia Chirilă, invét.	2 "
Ioan G. Macaveiu proprietar	4 "
Ioan Macaveiu l. M.	4 "
Ales. Macaveiu jun.	4 "
Aviron Macaveiu	4 "
Nicolae Ionuț Cióba	2 "
Nicol. David l. George	2 "
Ales. Macaveiu, cantorul	4 "
Ioan Macaveiu l. Aviron	2 "
Ariton M. Popa	10 "

La olaltă 41 cor.

Noutăți.

Sciri personale. Escelenția Sa Mitropolitul Victor a plecat Mercuri sara la Budapeșta, să iele parte la lucrările comisii de congruă.

Fără biserică. Mercuri a răposat în Zenta fostul deputat dietal Ladislau Szabó, pe care preotul romano-catolic n'a voit să-l înorminteze, fiind că după întroducerea căsătoriei civile s'a căsătorit a două órá și a trăit viața conjugală fără să se fi cununat cu soția sa conform canónelor bisericii. A trebuit să fie înormintat prin preotul reformat.

Pentru George Lazar. În ziua de Sf. George, se va celebra în biserică din Avrig un părăstas pentru primul dascăl al României, pentru George Lazar.

Oraș pustiiit de flacări. Ottawa, oraș în America de nord, capitala unei provincii din Canada, a fost aproape total pustiiit de incendiū. Pagnba se urcă peste 12 mil. dolari. Mai mult ca 10 mil ómeni au rămas fără adăpost, și mulți au perit în flacări. Se spune, că focul a fost pus.

Falsificatori din bani. Ér s'a dat de urma unei bande de turdeni, cari falsifică banii. De astă dată compania e fórte rafinată. Mașina a fost aflată în Cluș.

Érá-și calendarul. La 1 Maiu n. se va întruni Sf. Sinod al bisericii din România, cu care ocaziune va veni în deșbateré și chestiunea schimbării calendarului. Prevedem, că Ss. Părinți nu vor accepta întroducerea noului calendar, căci a spus unul din P. Sfințiții Archierei, că asta e chestie dogmatică.

Proces de pressă. „Tribunei“ i s'au intentat érá-și proces de pressă pentru 7 articlii scriși în memoria lui Iancu. Răspunderea au luat-o dnii Ioan Scurtu, G. Novacovici și redacția.

Procesul fondului Ianon. a trecut și prin hotărîrea tablei regesci din Cluș. La Alba-Iulia dl Liviu Albini fusese achitat fiind găsit nevinovat, tabla din Cluș înseamnă l'a aflat „vinovat“ și l'a osândit la 10 luni temniță, pe care înseamnă i-le socotesce împlinite prin cele 14 luni ce le-a stat închis în vremea cercetării.

Serată literară-musicală. Societatea de lectură „Petru Maior“ din Budapeșta aranjéază azi o *Serată literară-musicală* urmată de dans sub patronajul Ilustrității Sale D-lui Dr. Alexandru Mocșonyi cu grațiosul concurs al domnișórelor Virginia Gallu, Clotilda Oltean și Valeria Popp și al tinerilor Ernst Lenghel de Bagota și Iuliu Pușcariu.

Neolog. † *Clemente Muntean*, paroch în Hepria, distr. Sebeș. a repausat în 20 Martie n. în etate de 68 ani, în al 47-lea an al preoției.

Fieți țărîna ușórá!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mama sfântului Augustin.

— Schiță istorică-culturală —

de

Emil Bougaud.

Traducere din limba franceză de

Salba.

I.

(Continuare.)

Acésta frumseță îl era caracteristica și mai pe sus de totă inchipuirea. „Frumseța dreptilor — cum zice Psalmistul, — séménă cu frumseța bisericilor,“¹⁾ ea înalță sufletul la Dumnezeu.

Monica își încununa apoi farmecele sale cu modestia ei amabilă. Părinții ei, ca toți părinții, fie aceia cât de credincioși, mândrii de frumseța fetei lor — nu sciau ce se mai făcă spre a o înalța și mai tare. Dar ea refusa, cu o statornicie blândă toate hainele scumpe și parfumate, în cari părinții ar fi voit să o vadă îmbrăcată.

Ea învățase de la doctorii cei mari ai Africei, Tertulian și Cyprian, a prețui simplitatea și modestia și a cunoșce, cât e de greu a conserva sub vestminte luxoase o inimă mortificată și gata spre ori ce sacrificiu. Se îmbrăca mai bucuros într-o haină simplă, largă, fără ciucuri și fără tivituri, pe cum purtau pe atunci fetele creștine și de cari se ved destule în picturile din catacombe.

Ast fel trecu copilăria Moniceii, ca și o auroră frumoasă, care prevestește o zi și mai frumoasă. De abia intră în anii junetii și o și petiră. Părinții s'au și învoit, și prin o dispusețiune necuprinsă a lui Dumnezeu, acésta jună, care ai fi cređut, că va pași pe urmele sfintei Agnete și Agata, acésta copilă sfintă și amabilă, care dacă o dată a rămas în lume, se părea, că cel puțin va fi predestinată la o căsătorie fericită — a fost dată unui bărbat, care se părea mai puțin vrednic de acésta soție.

Patriciū, cu care acum trebuie să facem prima cunoștință, s'a născut în Tagasta, și de și originea și légănul lui e acoperit de o umbră, ce nici un critic nu o va pute împărăștia, — probabil se tiné de o familie veche și nobilă, încă mai înaltă de cât a Moniceii. Așa credeau cel puțin scriitorii cei vechi, neputând esplica alt cum acésta căsătorie. De fapt Patriciū avea puțină avere,²⁾ ér rangul, ce-l ocupa nu era așa înalt, cum cred unii scriitori. Era curial, adecă membru al senatului orașenesc. Acest oficiū inșe îl pute ocupa ori cine, dacă avea 26 jugere de pământ; era tare neînsemnat, mai ales în orașele mai mici și pe lângă aceea devenise tare greu în urma unei legi, cărea obliga pe curiali, ca să scótă darea pe răspundabilitatea lor și să suplinescă din al lor propriū, dacă nu se ajungea. De aceea ómenii se feriau de acésta onóre îngrozitoare de curial, mai ales fiind că poporul nu pute plăti, de sêrac ce era; érá erariul nesătrăbil nu voia să andă de nimic.³⁾ Patriciū, de și era ruinat în avere, sau aprópe de ruină, pe cum erau în timpul

acela cei mai mulți curiali, se trágea inșe dintr'o familie de o nobilitate veche. Cât despre însușirile lui personali, s. Augustin zice, că inima lui prețuia mai mult, de cât averea lui. În urmă s'a și adevérit acésta. Dar aceste însușiri bune, pe cari le vedem desvoltându-se prin lucrarea delicată a aceluși ánger, pe care Dumnezeu i-l-a dat de soție, erau nu numai infundate în adéncimea inimii lui, de unde cu greu se aretau, dar chiar acoperite și astupate sub nisele năravuri fórté triste și rușinoșe.

Patriciū era păgân, ceea ce inșe în mijlocul secolului al patrálea, în dată după sinodul din Nicea, în timpul, când străluciau: Atanasiū, Pavel și Antoniū, aréta o nepăsare grozavă față de cele mai momentóse cestiuni ale vieții. Cel puțin dovedește o enormă orbie sufletescă, care fără indoelă a fost urmarea pasiunilor desfrínate. Și întru adevér amindoué le aflăm și la Patriciū. Atât de nepăsătorii era el în cele religioșe, în cât o vietă familiară petrecută cu o soție sfintă în decurs de 18 ani de abia l-a putut schimba în cât va. Așa de puțină deosebire făcea între păcat și virtute, în cât pentru îndestulirea superbiei sale a dese ori espunea pericolelor corupțiunii pe propriul său fiū. Avea un caracter violent, despre care azi nici ideă nu-ți poți forma. Petele vinete, ce zilnic apăreau pe fețele damelor cunoscute, sau înrudite cu Monica, erau tot atâtea urme ale brutalității bărbatilor lor — și acest fapt trist nici că era bătătorii la ochi, într'atâta s'a îndátinat în societățile nesimțitoare din Africa, pe cari spiritul creștinismului încă nu avuse timp se le străformeze. Și totuși, când se auđise, că Monica se va mărita după Patriciū, toți s'au cutremurat, pentru că Patriciū era și mai vestit de grobian și dur, ce era.

Dar pocalul amărăciunilor era încă numai de jumătate. Pentru a fi cine va demn de Monica, pentru a o fericii și a se fericii prin ea, ar fi trebuit să înțelegă aceea sfintă iubire creștinescă, ce umplea inima ei, — ar fi trebuit să pricépă contiuență, modestia, frăgedimea, stima împrumutată și toate acele lucruri alese, cari dau căsătoriei onóre, farmec și sfințeniă. Dar vietă de până aci a lui Patriciū era pătată de o slăbiciune rușinosă, în care durere! îl vedem recăđend în dată după zina cununiei.

Ca să ilustrăm acésta poziție tristă, amintim, că Monica abia era de 22 ani, pe când Patriciū numéra mai mult ca încă o dată atâta.

Nu se póte nega, că diferența de etate, adăugându-se la deosebirile însușirilor spirituali, ale inimii, caracterului, gustului și mai ales ale principiilor, — abia au putut lăsa loc visurilor de fericire. Ba din contră toate — toate prevestiau numai o tristéță neîncunjurabilă; o singurătate îngrozitoare a inimii și a minții, ér în urma acestei singurătăți pericole sau greșeli, — dacă fecióra acésta tinérá nu s'ar fi ridicat la un grad atât de înalt al virtuților eroice, ca prin aceste să supórté în mod virtuos amărăciunile, se încunjure greșelele, și cine scie? dóră să-și împrăștie întunerecul din jurul său.

Considerând toate acestea vrénd — nevrénd ne vine să întrebăm, cum de s'au putut hotărî părinții Moniceii la o ast fel de căsătorie?

Pentru că în urmă vietă e destul de grea, la ce se o mai îngreunăm de bună voe? Apoi natura ómenescă e cu mult mai slabă, de cât să fie lucru consult de a conta la o inimă eroică. A fără de acestea ei erau creștini, și încă creștini buni, cum de nu sciau dară, ce paș e pașul la căsătorie? cât de grele sînt lanțurile aceleia, dacă ea împreună două suflete, cari nu-s create unul pentru altul? Cum de nu sciau, că a cununa pe o tinérá religioșă cu un

bărbat nepăsătorii și raționalist e a o cununa cu róse spinóșe, e a o ósândi încă în tinerețe la un martiriu fără de sfârșit?! Cei din vechime aveau o pedépsă ca acésta; a nume legău pe cel viu de un mort, apoi așa îl închideau în una și aceeași cameră.

De ar fi eugetat părinții Moniceii la toate acelea, la ce i-ar fi putut învăța credința, — sau lipsind acésta, — mințea, esperința sau cel puțin inima lor, — s'ar fi cutremurat, și par'că s'ar fi reținut de la sfortărea unei atari căsătorii. Eū nu sciu împrejurare, în carea părinții — fie aceia și creștini — așa de ușor s'ar lăsa a fi seduși și orbiti, ca atunci: când e vorbă de măritarea fetelor.

Patriciū era păgân, nepăsătorii, om fără principii: nu face nimic! îl va schimba Monica. Era lute și réu la fire, dar bun la inimă. Tráia până acum ușuratic, — dar acum nu mai era tinér, și s'a stins focul pasiunilor în el; — apoi era de ném bun de vietă veche; e om de ómenie, loial și cavalier, și... ce-ți mai trebuie?

Écă așa se légă căsătoriile, va se zică, așa se jertesc tinerele lacrimilor, cari cu atâta-s mai amare, cu cât trebuie să le verse pe ascuns.

Cât despre Monica probabil, că ea nu avea scire despre lucrurile aceste dureróșe. Ea credea mamei sale și se încredea în judecata părintelui său. Și — pe cum se întâmplă de a rëndul cu cele mai multe fecióre blânde, — cându-și dádu mâna lui Patriciū înaintea altariului împlini mai mult numai un act de supunere fiescă.

Unii dintre scriitorii zic, că sfinta Monica simția antipatie față de acésta căsătorie, și că și-a și făcut cu umilință și respect observațiunile sale înaintea părinților; după ce inșe trebuia să cedeze, de óre ce Dumnezeu voia, ca numai prin ispite amare să-și câștige ea onórea de a fi mama unui sfint Augustin: se mângăia eugetând la binele, ce-l va pute face unui suflet sêrman și că măritându-se se sacrifică în mod eroic. Atâta inșe e sigur, că după ce Monica se ruga mult și în schimb câștiga comorile mari ale credinței și ale generosității, — pentru că rugăciunea nici o dată nu rămâne neréșplătită, — nepăsându-l de nimic alta, sau fiind gata la toate, în totă gloria virtuților strălucii înaintea altariului, în cât a mișcat pe toți cei de față. „Cine ni-ar pute spune — exclamă un scriitorii dintre cei vechi — cum era fecióra acésta tinérá și sfintă, când stătea acolo înaintea altariului, ca să depună jurămintul sfint, jurămintul, cu care-și lega apoi vietă? Ce sfială sfintă? Ce frumseță sufletescă i-se oglindea pe față? Ce modestia neasémănată!“⁴⁾ Dar aceste nici nu se pot descrie, ar fi trebuit se le vedă!

(Va urma.)

Lumina în cultul dumnezeesc.

(Continuare.)

Mărturisirile acestea ale scriitorilor celor din vécurile cele dintăi ale bisericii le mai întăresc și câte va dintre sinódele mai vechi. În sinodul ținut în Cartago pe vremea s. Ciprian, adecă în an. 253, s'a satorit în can. 6: „Acolythus, cum ordinatur ab Episcopo, quidem doceatur, qualiter in officio suo agere debeat; sed ab Archidiacono accipiat cerofarium cum cereo, ut sciat se

1) Psalm 148. v. 12.

2) »Mărturisirile« lib. II. c. 3.

3) Possidius. Vietă sfântului Augustin.

4) Boll. 4. Maiu.

ad accendenda lumina ecclesiae mancipari.“ Pe vremea sinodului icumenic al III-lea ținut la Efes în an. 431 s'a făcut o procesiune mărță în Constantinopol la biserica sfințitului martir Mochie. Atuncia poporul aflând despre hotărîrea sinodului a recitat și anatimizarea solemnă a lui Nestoriu. ¹⁾ Despre procesiunea acăsta cetim următoarele: „Toți, atât călugării, cât și poporul, au mers în procesiune la biserica s. martir Mochie. Și ceta călugărilor cu făclii de ceară vedînd mulțimea ómenilor, celor ce cântau, a exclamat cu glas mare împotriva vrășmașului lui Christos (împotriva lui Nestoriu) . . .“ În actele sinodului icumenic al IV-lea ținut în Calcedon la an. 451 încă ni-se spune despre o primire solemnă din partea cetății Efesului „cu făclii de ceară și cu candile.“ ²⁾ Dóné sinóde ținute în Braga din Spania la an. 563 cap. 7 și la an. 572 can. 2 încă destinéză cu prilejul împărțirii averii bisericesci partea ei a treia „reparationi vel luminari ecclesiae“, ³⁾ și altul ținut tot acolo în an. 675 can. 5 hotăresce: „Ut unusquisque Episcoporum meminerit, ut non prius dedicet ecclesiam, nisi antea dotem accipiat; nam non levis est ista temeritas, si sine luminariis vel sine sustentatione tamquam domus privata consecratur.“ Cunoscut e și canonul sinodului ținut în Orleans: „Nemo ecclesiam aedificet, antequam praefiniat, quae ad luminaria et custodiam sufficient.“

Pentru ca să se pótă nutri mulțimea luminilor și candilelor, credincioșii jertfiu în zile anumite unt de lemn, ceară și alte lucruri arđecióse și binemiroșitoare. La obiceiul acesta se referese canonul 2 apostolesc: „Să nu se dea voe a aduce óre ce la altariu, fără numai unt de lemn pentru sfința candilă.“ ⁴⁾ Érá în canonul apostolesc al 3-lea se zice: „Să nu se dea voe a aduce alt ceva la altariu, a fără de unt de lemn pentru luminări și témăie pe vremea sfinței jertfe.“ S. Atanasiu în epistola sa „Ad orthodoxos“ scrie între altele și următoarele: Arianii și soții lor păgâni întrând în biserică „unii au răpit tóte cele ce au aflat, alții au împărțit între olaltă, cele ce au depus óre cari, o cantitate mare de vin, carea o au aflat acolo, parte au beut-o, parte au vėrsat-o, parte au dus-o, untul de lemn cel grijit acolo l-au luat, — sfeșnicele pe loc le-au pus la pãrete, făcliile de ceară (*κηρίδους*) ale bisericii le-au aprinsidolilor.“ ⁵⁾ S. Evodiú, carele a trăit pe o vreme cu s. Augustin, încă ne spune, că peregrinatorii și creștinii evlavioși jertfiu la mormintul s. Ștefan unt de lemn, făclii de ceară și alte obiecte prețioase. Acela-și lucru ni-l spune și s. Paulin despre s. Felix:

„Ast alii pictis accendant lumina
ceris
Multifloresque cavis lychnos laquearibus
adstent
Ut vibrent tremulaque funalia pendula
flammas.“

Și acésta nu s'a întimplat, numai pentru că o permiteau păstorii răbdând exprimarea acésta a evlaviei creștinilor, ci păstorii dimpotrivă pătrunși fiind și ei de spiritul evlaviei adevărate provocau pe credincioși, să o facă acésta cât de des și declarau darurile acestea de lucruri bineplăcute lui Dumnezeu. Așa zice bună órá s. Augustin: „Qui possunt, aut cereolos aut oleum, qui in cicindelibus mittatur, exhibeant.“ ¹⁾ Primirea darurilor acestora din partea superiorilor bisericesci era cu o cale și un semn al comuniunii bisericesci, de care avea parte, cel ce aducea darurile acestea; de la eretici și necredincioși nu era adecă iertat, să se primescă nici unt de lemn nici ceară nici alte daruri. ²⁾

Pe cum am vedut deja din citatele de mai la deal și mai pe urmă din cuvintele s. Atanasii, deja firea lucrului a pretins, ca biserica să pórte grije de gătirea de base diferite pe sama luminii de ceară și de unt de lemn. Se folosiau în biserică candelile și sfeșnice de tot minunate și gătite cu multă artă. Ele cu o cale constituiau și o podóbă a bisericii. Unele erau de sticlă, altele de metal, de argint și de aur. Une oria atrnau de lanțuri frumoase, ³⁾ de alte ori stau în jurul altariului și în anumite locuri ale bisericii, de alte ori erau întărite de colonne, de alte ori le purtau acoliții și ceroferarii. Mărturia cea mai veche despre lucrul acesta e epistola a II-a a s. Clemente Rom. (91—100) către Iacob fratele Domnului. Adevărat că părerea comună privește epistola acésta de pseudopigrafă, dară ea chiar și așa totuși constituiese o mărturie veche creștină, carea între altele ne spune: „Non modo altaris palam, sed et candelabrum, si fuerint vetustate consumpta, cremari debere.“ Am vedut mai de parte, cum Prudentiu introduce ⁴⁾ pe judecătorul păgân zicînd cătră s. Laurențiu despre creștini:

„Argenteis scyphis ferunt
Fumare sacrum sanguinem,
Auroque nocturnis sacris
Adstare fixos cereos.“

S. Paulin în poema a 9-a ne spune, unde atrnau ori erau aședate candelile:

„. . . Tectoque superne
Pendentes lychni spiris retinentur
ahenis,
Et medio in vacuo laxis vaga lumina
nutant.
Funibus undantes flammas levis aura
fatigat.“

Tot asemenea și în poema a 11-a:

„At medio in spatio fixi laquearibus
altis
Pendebant per athena cavi retinacula
lychni.“

Cine nu recunósce în acestea policandrelile nóstre, cari de-a rîndul atrnă în mijlocul bisericii? Dară în poema a 3-a

grăesce dînsul și despre sfeșnice și candelile, cari atrnau în jurul altariului:

„Clara coronantur densis altaria lychnis.“ ¹⁾

Despre sfeșnicele acelea, cari se întăriau de colonne, scrie Paulin tot așa de frumos:

„. . . vel circumfixa per omnes
Ordine dimenso quasi candelabra columnas,
Depictas extare gerunt quae cuspidem
ceras
Lumina ut inclusis reddantur odora
papyris.“

Paulin în poemele acestea nu grăesce despre un obicei nou, care să se fie introdus numai în zilele lui, ci despre un obicei, care se păzia deja de multă vreme în cultul dumnezeesc al catolicilor. Dóra avem doveđi sigure de ale obiceiului acestuia deja de pe vremea persecuțiilor. În actele proconsulare ale lui Silvan, ²⁾ la cari se provócă deja s. Augustin, ³⁾ pe lângă potire de aur și de argint, șese urcióre de argint și o cadelniță de argint se mai amintesc șapte candelile de argint, două sfeșnice pentru lumină mari de ceară, șapte base mici de candelile ori lămpașe de aramă cu candelile ținătoare de ele, și un spre zece candelile de aramă cu lanțuri. În ce chip potirele de aur și de argint se ținea de obiceiul cultului dumnezeesc, și chiar de aceea siliau persecutătorii pe creștini, să le dea, așa se ținea de obiceiul acela și sfeșnicele, candelile mari și mici și lămpașele. Așa numitele cereofala sau cereophala au fost probabil nisce sfeșnice, în cari se puneau făclii de ceară, și cari le purtau acoliții în funcțiile sacre. Papa Gregoriu I. și Ordo I. Romanus le numesc cereostata și cereostala. ⁴⁾ Cei ce le purtau, se numiau cereostatarii. Dară bibliotecariul Anastasiu amintesc și cereostata de acelea, cari nu se purtau, ci stau înaintea móștelor sfinților. El spune despre Papa Ormisda, că a jertfit sfințului Petru două sfeșnice de acestea, cari erau de argint și erau grele de 20 de funți. Sfeșnicele acestea grele nu puteau decî, să se pórte dintr'un loc într'altul. Asta se vede apoi și mai limpede din cele ce istorisesc Anastasiu despre Papa Vigiliu: „Cereostatas argenteas deauratas maiores duas dedit, quae stant usque hodie ante corpus B. Petri Apostoli.“ Și despre Leo III: „Nec non cerostatas ex argento mundissimo stantes iuxta ipsum lectorium.“ A fără de acestea mai esista încă și canthara cerostata, cari aveau forma unei mese, pe care puteau, să se întărescă mai multe făcliute de ceară. Despre Papa Silvestru spune Anastasiu: „Canthara cerostata 12 arca pens. singula libras tridecim.“ Acestea stăteau acum alătura altariului în un anumit rînd, acum jur împrejur de ciboriu. În ce chip istorisesc Anastasiu despre Leo III: „Fecit super ciborium de altari maiori B. Petro Apostolo canthara maiora 4 ex argento purissimo habentia in medio cereos

¹⁾ Obiceiul de a aședa sfeșnice pe altariu s'a introdus numai mai tãrziu, probabil numai în vėcul al XVI-lea.

²⁾ Ed. Baluzius L. II. Miscell. p. 91: Calices duo aurei, item calices sex argentei, urceola sex argentea, cucumellum argenteum, lucernas argenteas septem, cereofala duo, candelas breves aeneas cum lucernis suis septem, item lucernas aeneas undecim cum cateris.

³⁾ L. III. c. Crescon. cap. 29.

⁴⁾ V. Mabillon, Mus. ital. T. II. p. 5.

¹⁾ Concil. Hardouini T. I. col. 1587.

²⁾ Concil. Hardouini T. II. col. 526.

³⁾ L. c. T. III. col. 351. 386.

⁴⁾ V. Cotolerii Patr. apost. T. I. fol. 436.

⁵⁾ Op. ed. Maurina Paris. 1698. T. I.

¹⁾ Sermo 215 de tempore.

²⁾ Cf. s. Theod. Studit. epist. 1. 2. epist. 214. fol. 593. ed. Sirmondi.

³⁾ Candelile după forma lor felurită aveau și numiri felurite. Cantari, Delphini, Lychnici se numiau candelile de unt de lemn. Sfeșnicele rotunde se numiau Coronae.

⁴⁾ Hymn. in s. Laur. v. 18. ed. Ruinart.

ex argento deauratos etc." Actele procon-
sulare citate mai la deal mai deosebesc de
lucernae sau candele încă și candelas breves
sau lămpășuri mici. Există adevărat două
feluri de lămpășuri. Unele erau mai mari
și se aședau în prăjini, éra altele erau mai
mici și se purtau în mână de o verigă.
Așa numitele cicindelae erau candelae de
sticlă, în care lumina nota așa zicând pe
untul de lemn. Venanțiu Fortunat zice
despre ele:

„Cuius vitrea natat ignis in unda.”
(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

„Noua Revistă Română”, Nr. 8 cu
următorul cuprins: C. Rădulescu-Motru. Me-
nirea partidului conservator. — N. Iorga,
Cel dintâi an din domnia lui Vasile Lupu.
— S. Sanielevici, „Înviere” roman de Tolstol.
— Ioan Petrovici, O sărutare (poemă dra-
matică). — Sextil Pușcariu, Diminuția în
limba românească. — Emil Staicu, Ultimele
perfecționări în arta navigațiunei. — Sergiu
Cujbă, Morala omului politic. — Dem. Mă-
ciuceanu și T. Dragu, Poveste?.. — Dem.
I. Dobrescu, Origina sêlbatică a nunților țê-
rânesci. — D. S. Vasiliu-Bacău, Istoria Ro-
mânilor întocmită după un plan cu totul nou.
— Notițe bibliografice. — Scrisori de peste
munți de I. Iosif Sceopul. — Mișcarea cul-
turală din districtul Gorj de De sub Paring.
— Încurajarea industriei ungare. — Socie-
tatea studențimei române din München
„Patria”, de Remus P. Iliescu-Negrui. —
Din Mehedinți. — Inaugurarea expoziției din
Paris. — Pascele (poesie) de Dumitru Ți-
miraș. — Din vremuri de Dem. Gh. Simio-
nescu. — Prinsora (poesie) de Eug. Ștefă-
nescu. — În somn (poesie) de Ioan Scurtu.
— Censura la Paris. — Intermezzo (poesie)
de Alex. Zamfirescu. — Stanislav copilul
(cântec bêtărănesc) de St. St. Tușescu.

„Convorbiri literare” cu următorul cu-
prins: St. O. Iosif, La cules (poesie). — I.
C. Argetoyann, Asupra ultimelor descoperiri
din Forum Romanum (studiu). — N. Iorga,
Un vechiu răvaș și o conspirație de de mult.
— Florian I. Becescu, În zori; Vis (poesii).
— G. Bogdan-Dulcă, Inelul lui Ghighes
(tragedie de Fr. Hebbel, traducere), Actul I.
— I. Bogdan, Istoria Bucureștilor de G. I.
Ionescu-Gion (recensiune). — Sextil Puș-
cariu, Al șaselea anuar al Seminarului ro-
mânesc din Lipsca (recensiune). — N. Iorga,
I. Valaori și D. Evolceanu: Cronică și
Bibliografie.

Povestea Privighetorii, e titlul unei
drăgălașe povești compuse de prof. I. Manliu,
după minunata poesie „Înșirate-mărgărite”
de Vas. Alesandri. Broșurica elegant tipă-
rită pe hârtie fină costă 25 bani. Se află de
vîndut și la Tipografia noastră.

A apărut și se află de vîndare la
Tipografia seminarială din Blaș:

Istoria legii nouă de Dr V. Szmigelski,
tomul I. Tineretele lui Isus. Isus ca profet,
399 pag. prețul 4 cor. tomul II. Isus ca
preot, 320 pag. prețul 3 cor. 40 fil. Și în
tomul al doilea apărut acum întâlnim același
stil plin de frumșețe, aceeași limbă româ-
nească curată, aceeași admirațiune și încân-
tare pentru faptele mărețe sêvrișite de Omul-
Dumnezeu în ultima săptămână petrecută pe
pămînt. Și venitul ce va realiza din cartea

acésta autorul îl destinéază fondului provincial
de salarisare la care dînsul a pus basă.
Recomandăm istoria acésta cu tot dea-
dînsul ea pe o scriere necesară și fôrte fo-
lositoare fie cărui adevărat creștin.

**Sfînta și Dumnezeésca
EVANGELIE
a Domnului și Dumnezeului nostru
Isus Christos**

revêdută după originalul grecesc și
acum întăia dată tipărită cu litere stră-
bune în zilele preainălțatului Împérat
al Austriei și Rege Apostolic al Un-
gariei Francisc Iosif I. cu binecuvîntarea
Preasfîntitului nostru Archiepiscop și
Mitropolit de Alba Iulia și Făgăraș
Dr Victor Mihályi de Apsa.

Blaș 1900.

De la sfînta Unire 200.

Prețul unui exemplariu costă crudo: **8 fl.
50 cr.**, broșurat **8 fl. 65 cr.**, ér legat în
pele roșie, cu cadru aurit pe table, cu cel
patru Evangelisți, cu cruce și cu copcie
12 fl. 50 cr. Legătura mai elegantă se
compută după calitatea pelei și a decorați-
unilor, cari se vor dori.

Posta redacțiunii.

„Têrnăveanul mic”, regretăm, dar nu se pôte.
Afacerea e odiosă și apelul D-tale ar rămâne fără
efectul dorit, ceea ce ar fi în detrimentul cauzei.
Salutare!
D coristă în B. Acum e alt necaz. Neputându-l
face loc, de cât pôte, în numărul viitor, și-a per-
dut actualitatea. Pôte vi-se va mai oferi ocașie. Compli-
mente!
„Preotului bêtărănesc”. Mulțumită, în numărul
viitor. După cum cred eu, de data viitoare vei fi D-ta
cel dintăi. De nu greșesc, apoi e mai preferabil ce
a lăsat, de cât ce a luat. Mai scrie-ne și altă dată.
Doctorului. Cât ce vom dispune de loc, îți va
veni rëndul. Îmi pare bine, că ne ajuți, îți sintem

recunoscători. Ceealaltă s'a dat la revisie. Respectuóse
complimente!
DnI P. C. în O. Senzați de întârziere, în
numérul viitor de sigur.
On. S. Z. în B. Primit. Resultatul îl vei
vedé. Salutări frățesce.
Ujnémet. Cu mulțumită primit și achitat până
la 1-a Iulii 1900.
M. Băd, Vălióra și Cetate de balta. Primit și
achitat pe an. 1899.
Deșani. Primit și achitat pe an. 1897 sem.
2-lea și 1898 sem. 1.
G. Cs. Déva. Primit cu mulțumită și achitat
1898 Octobré—Decembre și 1899 Ianuar—Martie.
Imbuz. Primit și achitat an. 1899 Octobré—
Decembre.
Căpușul de Cămpie. Primit cu mulțumită și
achitat anii 1898—1895.

Editor și redactor răspundător:
Aurel C. Domșa.

*****
(9) 1-1

Licitare minuendă.

Subscrisul senat bisericesc pe basa
planului și a devisului de spese aprobat de
Veneratul Consistoriu de Gherla cu datul de
31 Martie 1900 Nro 3056, escrie prin acésta
licitațiune minuendă verbală, pe cum și cu
oferte închise, pentru edificarea bisericii celei
noué din Sânicosif și a nume pe ziua de 20
Maiu a. c. st. n. la 10 óre a. m. Prețul
strigării va fi 21333 coróne 92 bani. Planul,
devisul de spese și condițiunile de licitare
se pot vedea în cancelaria oficiului parochial
din Sânicosif p. u. Oláh-Szt-György comitatul
Bistrița-Năsêud în órele oficióse până la
ziua de licitare. Ofertele închise aș să se
înainteze la adresa oficiului parochial numit
cel mult până în 19 Maiu a. c. st. n. la
6 óre sara.

Din ședința ținută la 29 April 1900.
Ștefan Buzlă **Clement Ianul**
preot, președinte. notariu.

*****

Comunicarea trenurilor prin gara Küküllöszög—Blaș.

(valabil din 1 Maiu 1900).

Sosesc			Plécă		
1. De către Teiuș:			1. Cătră Teiuș:		
Tren accelerat,	9-04	dim.	Tren mixt,	12-58	d. a.
„ mixt,	2-26	d. a.	„ accelerat,	7-35	sara
„ personal,	1-02	nóptea	„ accelerat,	2-26	nóptea
„ accelerat,	12-28	„	„ personal,	2-52	„
2. De către Copșa:			2. Cătră Copșa:		
Tren mixt,	12-56	d. a.	Tren accelerat,	9-05	dim.
„ accelerat,	7-34	sara	„ mixt,	2-28	d. a.
„ accelerat,	2-21	nóptea	„ personal,	1-07	nóptea
„ personal,	2-51	„	„ accelerat,	12-29	„
3. De către Sôvárad:			3. Cătră Sôvárad:		
Tren personal,	12-47	d. m.	Tren mixt,	3-25	nóptea
„ mixt,	7-15	sara	„ „	2-58	d. a.
„ „	8-25	dim.	„ personal,	9-10	dim.